

80 LAT POLSKIEGO TOWARZYSTWA FOTOGRAMETRII I TELEDETEKCJI 1930 – 2010

Aleksandra Bujakiewicz

Zakład Fotogrametrii, Teledetekcji i SIP, Wydział Geodezji i Kartografii, Politechnika
Warszawska

SŁOWA KLUCZOWE: Polskie Towarzystwo Fotogrametryczne, Polskie Towarzystwo
Fotogrametrii i Teledetekcji, Międzynarodowe Towarzystwo Fotogrametrii i Teledetekcji

STRESZCZENIE: W referacie zostanie przedstawiona skrótowo historia powstałego przed 80-ciu laty Polskiego Towarzystwa Fotogrametrycznego (PTF), zwanego od roku 1984 Polskim Towarzystwem Fotogrametrii i Teledetekcji (PTFiT). Pierwszym Przewodniczącym PTF, powołanym w lutym 1930 roku, został prof. Kasper Weigl, a w skład Zarządu wchodził między innymi tacy prekursorzy polskiej fotogrametrii jak, prof. E. Warchałowski, prof. B. Piątkiewicz, prof. M.B. Piasecki, prof. E. Wilczkiewicz.

Od początku swego istnienia, Polskie Towarzystwo Fotogrametrii rozpoczęło szeroką działalność zarówno w kraju jak i na arenie międzynarodowej. Od września 1930 roku jest Członkiem Międzynarodowego Towarzystwa Fotogrametrii, (zwanego od 1980 roku Międzynarodowym Towarzystwem Fotogrametrii i Teledetekcji – ISPRS), które w tym roku obchodziło 100 – lecie powstania.

Począwszy od III Kongresu ISPRS w 1930 roku we Wiedniu, polscy fotogrametryści aktywnie uczestniczą w kolejnych Kongresach ISPRS odbywających się co 4 lata (z przerwą w latach II wojny i bezpośrednio po niej), sprawując funkcje organizacyjne oraz prezentując w referatach dokonania naukowe i technologiczne.

Najważniejszą rolą PTFiT w kraju jest stworzenie możliwości wymiany informacji na temat badań prowadzonych w różnych ośrodkach naukowych, osiągnięć technologicznych i wyników głównych projektów prowadzonych w przedsiębiorstwach krajowych, a także popularyzację osiągnięć światowych. Funkcję tę spełniają coroczne Ogólnopolskie Sympozja w zakresie fotogrametrii i teledetekcji i systemów informacji geograficznej, organizowane przez PTFiT we współpracy z wybraną Jednostką polskich uczelni lub współ-organizowane przez kilka krajowych geoinformacyjnych Towarzystw: PTFiT, KTŚ, PTG, SKP, oraz PTiP. Istotną rolę w wymianie informacji na temat osiągnięć krajowych spełnia także 'Archiwum Fotogrametrii, Kartografii i Teledetekcji', które zostało formalnie utworzone w 2000 roku i wydawane jest co najmniej raz w roku.

1. WPROWADZENIE

Polskie Towarzystwo Fotogrametrii i Teledetekcji (PTFiT) obchodzi swój Jubileusz 80-ciu lat istnienia oraz przynależności do Międzynarodowego Towarzystwa Fotogrametrii i Teledetekcji (International Society for Fotogrammetry and Remote Sensing). Jest jednym z najstarszych Towarzystw w grupie Członków ISPRS, które w lipcu 2010 roku obchodziło 100- lecie powstania.

Historia i tradycja PTFiT jest długa i bogata. Założone zostało w lutym 1930 roku pod nazwą Polskie Towarzystwo Fotogrametryczne (PTF). Zebranie założycielskie Towarzystwa odbyło się w Politechnice Warszawskiej pod przewodnictwem prof. Kaspra Weigla, który został pierwszym przewodniczącym, kierując Zarządem w skład którego wchodziły tacy prekursorzy polskiej fotogrametrii jak, między innymi, prof. E. Warchałowski, prof. B. Piątkiewicz, prof. M.B. Piasecki, prof. E. Wilczkiewicz, mjr. T. Herfurt, mjr. Z. Paluch. Po opracowaniu Statutu PTF i formalnej rejestracji, Towarzystwo rozpoczęło wieloletnią szeroką działalność zarówno w kraju jak i na arenie międzynarodowej.

Druga wojna światowa przerwała na kilka lat formalną działalność PTF, ale nie obniżyła to potencjału i entuzjazmu jego członków. Reaktywowanie Polskiego Towarzystwa Fotogrametrycznego, jako Sekcji Naukowej Stowarzyszenia Geodetów Polskich nastąpiło 4 grudnia 1957 roku. W styczniu 1959 roku reaktywowane zostało członkostwo PTF w Międzynarodowym Towarzystwie Fotogrametrycznym.

W 1984 roku, Polskie Towarzystwo Fotogrametrii zmienia nazwę na Polskie Towarzystwo Fotogrametrii i Teledetekcji (PTFiT). Było to następstwem zmiany nazwy Międzynarodowego Towarzystwa Fotogrametrii na Międzynarodowe Towarzystwo Fotogrametrii i Teledetekcji (International Society for Photogrammetry and Remote Sensing), która nastąpiła w 1980 roku na XIV Kongresie ISPRS w Hamburgu.

Działalność PTFiT w okresie 80 lat rozwijała się dynamicznie zarówno w kraju jak i na arenie międzynarodowej. Szczegółowe przedstawienie zakresów tej działalności nie jest możliwe w tym referacie, ze względu na ograniczoną jego objętość. W związku z tym przedstawiony zostanie ogólny zarys, z uwypukleniem tych szczegółów, które zdaniem autora są istotne dla wieloletniej bogatej historii i tradycji naszego Stowarzyszenia oraz polskiej fotogrametrii. Wiele szczegółów tej działalności zostało przedstawionych w publikacjach zamieszczonych w wydawnictwach z roku 1991 i 2000 opracowanych z okazji 60- lecia i 70- lecia istnienia Polskiego Towarzystwa Fotogrametrii i Teledetekcji [60-lecie PTFiT, 1991; 70-lecie PTFiT, 2000]. Wybrane publikacje z tych wydawnictw zostały wykorzystane dla podsumowania działalności Stowarzyszenia.

2. DZIAŁALNOŚĆ NA FORUM KRAJOWYM I MIĘDZYNARODOWYM

Rola Polskiego Towarzystwa Fotogrametrii i Teledetekcji (PTF / PTFiT) na forum krajowym na przestrzeni 80-ciu lat była determinowana wieloma czynnikami, w tym między innymi, warunkami gospodarczymi i politycznymi kraju, historycznym rozwojem technologii fotogrametrycznych, możliwością pogłębiania swojej wiedzy i doświadczenia poprzez wspieranie krótszych i dłuższych staży zagranicznych, organizacją ogólnopolskich sympozjów, warsztatów i kursów, pomoc w udostępnianiu aktualnych źródeł bibliograficznych, i wiele innych.

Pierwsze lata działalności PTF, przypadające na lata 30-te XX wieku, wymagały wiele entuzjazmu i wysiłku przy wykonywaniu licznych prac organizacyjnych przez bardzo ograniczoną liczbę specjalistów w dziedzinie fotogrametrii. Prekursorzy polskiej fotogrametrii, prof. Kasper Weigl – pierwszy przewodniczący PTF, prof. E. Warchałowski vice-przewodniczący, prof. M.B. Piasecki - sekretarz wraz z innymi członkami Zarządu i stowarzyszenia, prof. B. Piątkiewiczem, prof. E. Wilczkiewiczem, mjr. T. Herfurtem, mjr. Z. Paluchem, doc. W. Sztompke, prof. T. Gutowskim, mjr. A. Zawadzkiem, inż.

Gryglaszewskim, mjr. T. Wereszczyńskim, doc. S. Dmochowskim i innymi, organizowali zarówno pierwsze przedsięwzięcia badawcze i produkcyjne w zakresie fotogrametrii jak i proces nauczania.

W 1930 roku powstaje przy Polskich Liniach Lotniczych pierwsze w Polsce przedsiębiorstwo fotogrametryczne FOTOLOT, którego założycielem i kierownikiem był prof. M.B. Piasecki, przy istotnym współudziale doc. W. Sztompke. Opracowano tam wiele technik fotogrametrycznych, dotyczących w szczególności fototriangulacji oraz metod sporządzania fotoplanów i fotomap. Dla Ministerstwa Skarbu sporządzono fotoplany dla celów melioracji Polesia oraz dla doliny rzeki Narwii, ogółem dla ponad 5 milionów hektarów. Opracowano także fotoplany w skali 1:2000 dla Warszawy, Łodzi oraz kilkudziesięciu innych miast w Polsce. Niemałą rolę w rozwoju fotogrametrii w Polsce odegrała działalność prowadzona w Wojskowym Instytucie Geograficznym, który powstał w 1918 roku, a w 1920 roku utworzono tam Referat Fotogrametryczny przekształcony w Samodzielny Referat Fotogrametryczny w roku 1926. W latach 1921 – 24 wykonane zostały zdjęcia fotogrametryczne odcinka granicy polsko-rosyjskiej o długości 1400 km, z których opracowano fotomapy i plany sytuacyjno-wysokościowe tego obszaru. W latach 1930-1939 pokryto zdjęciami fotogrametrycznymi obszar ponad 15 000 km² (40 % terytorium Polski), z których wykonano pierworysy map topograficznych [Linsenbarth, 2000].

W 1931 zorganizowano w Warszawie I Krajowy Zjazd Fotogrametryczny z sesją referatową i wystawą oraz przystąpiono do prac dotyczących słownictwa fotogrametrycznego, którego pierwsza wersja została wydana w latach 1934-1937 w Przeglądzie Fotogrametrycznym w formie załączników. Należy wspomnieć, że autorem pierwszego w języku polskim podręcznika w zakresie fotogrametrii ('Zasady zdjęć fotogrametrycznych'), wydanym w 1930 roku, był prof. inż. E. Wilczkiewicz, który na Politechnice Lwowskiej, w 1932 roku obronił pracę doktorską, a w 1937 roku pracę habilitacyjną (obie w zakresie fotogrametrii), na podstawie której otrzymał tam nominację docenta, a następnie profesora w zakresie miernictwa i fotogrametrii. Prof. E. Wilczkiewicz oraz prof. K. Weigl przekazywali swoją wiedzę w zakresie fotogrametrii swoim uczniom na Politechnice Lwowskiej. Jednym z nich był Teodor Blachut, polski fotogrametra o światowej sławie, który w 1938 roku obronił pracę magisterską w zakresie fotogrametrii, a po wojnie pracę doktorską na Politechnice w Zurichu.

Jak wspomniano wcześniej, okres II wojny światowej przerwał formalną działalność Stowarzyszenia. Nie oznaczało to jednak braku zaangażowania polskich fotogrametrów w różnych pracach pomiarowych w latach okupacji i bezpośrednio po niej. W publikacji prof. Z. Sitka, wydanej w zbiorze referatów z okazji 60-lecia PTFiT [Sitek, 1991], została bardzo wnikliwie, na podstawie wielu dostępnych źródeł, przedstawiona i analizowana historia polskiej fotogrametrii oraz wkładu poszczególnych osób w jej rozwój na przestrzeni 60-ciu lat. Jak przedstawiono w tej publikacji, prof. M.B. Piasecki został ewakuowany do Paryża i tam skierowany przez dowództwo jednostek Wojska Polskiego do wykonywania prac w przemyśle obronnym, dotyczących przygotowywania podkładów do opracowania zdjęć lotniczych dla Francuskiego Wojskowego Instytutu Geograficznego. Jednocześnie zostaje tam członkiem francuskiego ruchu oporu. Dr Teodor Blachut, działał w większości na terenie Szwajcarii, gdzie zorganizował służbę sprawozdawczą dla rejestrowania licznych prac inżynierskich przez polskich żołnierzy tam internowanych, oraz przebywając w obozie uniwersyteckim dla internowanych w Winterhur opracował i

wydał w 1944 roku skrypt 'Fotogrametria' [Linsenbarth, 1991, 2000]. Prof. płk. Bronisław Dzikiewicz oraz mjr Adam Lipko brali udział w pracach topograficznych wykonywanych przez II Korpus polskiej armii na zachodzie. Doc. S. Dmochowski w latach 1941- 44 wykonywał prace w Warszawskim Urzędzie Miejskim. Wiele innych osób także przygotowywało się w tym czasie do podjęcia prac w dziedzinie fotogrametrii bezpośrednio po zakończeniu wojny. Efektem tego była możliwość uruchomienia w pierwszych latach powojennych Biura Fotogrametrycznego w Głównym Urzędzie Pomiarów Kraju, którym kierował inż. S. Dmochowski, a także wznowienia nauczania przedmiotów w zakresie fotogrametrii, przez prof. B. Piątkiewicza na Politechnice Warszawskiej oraz przez prof. E. Wilczkiewicza na Politechnice Krakowskiej.

W grudniu 1957 roku, dzięki życzliwości SGP z jego prezesem inż. W. Kłopotnińskim, na zebraniu założycielskim prowadzonym przez prof. M. Odlanickiego-Poczobutta, reaktywowano Polskie Towarzystwo Fotogrametryczne, a jego Przewodniczącym został prof. M.B. Piasecki, który sprawował tę funkcję do 1970 roku. Członkami Zarządu zostały częściowo osoby działające w latach 30-tych (S. Dmochowski, W. Sztompke), uzupełnieni nowymi specjalistami (prof. J. Cisło, prof. B. Wrona, mgr. M. Roguski, mjr. C. Lipert, płk. L. Winiewicz, mgr. A. Bucholc , mgr. L. Więckowski, doc. A. Linsenbarth i inni), którzy w kolejnych latach byli częściowo zmieniani lub uzupełniani wieloma innymi osobami (między innymi: J. Wapiński, Z. Sitek, B. Bohonos, Z. Kowalczyk, J. Konieczny, A. Bujakiewicz, J. Butowtt, R. Kaczyński, J. Jachimski, S. Dąbrowski, L. Kolondra, J. Uchański, B. Szczechowski, S. Papiernik, A. Świątkiewicz, P. Sawicki, Z. Kurczyński, R. Preuss, S. Mularz, i inni). W następnych kadencjach Towarzystwem PTF (które w 1984 roku zmieniło nazwę na Polskie Towarzystwo Fotogrametrii i Teledetekcji - PTFiT) przewodniczyli: doc. W. Sztompke (1970 – 1974), doc. J. Wapiński (1974 – 1982), prof. Z. Sitek (1983 – 1989), prof. J. Jachimski (1989 – 2001), prof. A. Bujakiewicz (2002 -).

W połowie lat 60-tych XX wieku, wraz z rozwojem fotogrametrii analitycznej i wdrażaniem technologii analitycznych do produkcji fotogrametrycznej, powstała w Polsce potrzeba uzupełniania wiedzy w tym zakresie. W 1966 roku pod patronatem prof. M.B. Piaseckiego i doc. T. Wyszowskiego utworzony został w ramach Polskiego Towarzystwa Fotogrametrycznego, Zespół Opracowań Analitycznych, zrzeszający kilkunastu entuzjastów w dziedzinie fotogrametrii analitycznej, pracujących zarówno na polskich uczelniach jak i w produkcji fotogrametrycznej. Aktywnymi członkami tego Zespołu byli między innymi tacy absolwenci polskich uczelni, jak: C. Wajrak, M. Godlewski, S. Janiszewski, M. Gałda, A. Bujakiewicz, L. Pęczek, A. Majde, W. Mierzwa, E. Wanot-Świtek, A. Rymarowicz. W ramach działalności tego Zespołu, członkowie organizowali seminaria, a także na podstawie bardzo ograniczonych wówczas dostępnych materiałów przygotowywali na kolejne spotkania wykłady, z zakresu wybranych zagadnień matematyki, teorii metod fotogrametrii analitycznej. Na jednym ze spotkań Zespołu, prof. Friedrich Ackermann z Uniwersytetu Technicznego w Hanowerze, przedstawił podstawy i pierwsze swoje doświadczenia w zakresie aerotriangulacji przestrzennej metodą niezależnych modeli, której był autorem. W tym miejscu należy także podkreślić rolę dr. inż. Teodora Blachuta (polskiego fotogrametry przebywającego na stałe w Kanadzie - aktywnie włączonego w działalność organizacji polonijnych), kierownika Sekcji Fotogrametrycznej w Kanadyjskim Instytucie Badawczym w Ottawie (National Research Council of Canada), który poza zainteresowaniem się pionierską działalnością Zespołu Fotogrametrii Analitycznej w Polsce, wspomagał rozwój polskich fotogrametrów, poprzez

zorganizowanie stypendiów na prowadzenie tam prac badawczych, w różnych okresach lat 70-tych. W ramach tego wsparcia i pomocy, zaproszeni zostali do realizacji tematów badawczych w NRC naukowcy z AGH i PW, między innymi, Z. Sitek, J. Jachimski, L. Pęczek, A. Bujakiewicz (członkowie Zespołu Fotogrametrii Analitycznej). Należy w tym miejscu podkreślić ogromne znaczenie pomocy udzielanej polskim fotogrametrom w tamtym trudnym okresie. Sekcja Badań Fotogrametrycznych w NRC, którą założył i kierował dr T. Blachut była unikalną placówką w skali światowej. Opracowano tam wiele nowych podejść w zakresach: metod analitycznej blokowej aerotriangulacji (niezależnego modelu i niezależnych wiązek), rozwiązania teoretycznego i budowy pierwszego prototypu autografu analitycznego, stworzenia koncepcji oraz instrumentu dla stereoortofotografii. Osiągnięcia dr T. Blachuta dla rozwoju światowej fotogrametrii oraz jego rolę dla rozwoju polskiej kadry fotogrametrycznej znalazły wyraz w wielu tytułach i godnościach przyznanych przez różne kraje, w tym Polskę (Członek zagraniczny PAN, Honorowy Członek SGP, Doktor Honoris Causa AGH, Dyplom honorowego Członkostwa PTFiT) [Linsenbarth, 2001]. Dla rozwoju światowej fotogrametrii duże zasługi i osiągnięcia ma także drugi nasz rodak, działający na terenie Kanady - dr inż. Jerzy Zarzycki, absolwent Wydziału Geodezji i Kartografii (specjalność Fotogrametria) Politechniki Warszawskiej, który stopień doktora nauk technicznych uzyskał na Uniwersytecie Technicznym w Zurichu. W okresie wieloletniego pełnienia funkcji Szefa Państwowej Służby Geodezyjnej w Kanadzie, rozwinął metody numerycznego opracowania map fotogrametrycznych w zastosowaniu do produkcji map topograficznych. Dr Zarzycki był i jest wielkim przyjacielem i wsparciem polskich fotogrametrów. W dowód wysokiego uznania Jego dokonań otrzymał wiele honorowych odznaczeń na arenie międzynarodowej, w tym Polski (Tytuł Honorowego Profesora przyznany przez Senat Politechniki Warszawskiej).

Coraz wyższa automatyzacja opracowań fotogrametrycznych w świecie oraz rozwój fotogrametrii analitycznej znalazła także odbicie w badaniach i produkcji fotogrametrycznej w Polsce. Zapoczątkowane po wojnie prace fotogrametryczne wykonywane przez Biuro Fotogrametryczne w Głównym Urzędzie Pomiarów Kraju zostały przejęte przez powstałe Państwowe Przedsiębiorstwo Fotogrametryczne (PPF), którego głównym zadaniem było opracowanie metodami fotogrametrycznymi mapy kraju w skali 1:25 000 i 1:10 000. Opracowano i wdrożono wówczas instrumentalną triangulację radialną (S. Dmochowski), technologię tworzenia ortofotomap metodą strefową (A. Linsenbarth, Z. Kramarz), metodę zdjęć quasi-celowanych (A. Linsenbarth, C. Lipert), metodę graficznego wyrównania aerotriangulacji (A. Rymarowicz) i blokowego wyrównania aerotriangulacji (E. Musiał, A. Rymarowicz). Opracowania dotyczące blokowej aerotriangulacji analitycznej były także realizowane przez W. Musiał w latach 1974 – 87 w COGiK (AEROBLOK, AERONET) oraz w IGiK (TRANSBLOK) przez S. Dąbrowskiego, W. Mizerskiego, S. Janiszewskiego, J. Ziobro. Na podkreślenie zasługują także osiągnięcia R. Preussa, E. Nowaka i J. Saczuka w zakresie dostosowania analogowych instrumentów fotogrametrycznych oraz stereokomparatorów precyzyjnych do opracowań numerycznych (Systemy NADZÓR, DIGIMAP). W AGH, pod kierunkiem prof. J. Jachimskiego i J. Zielińskiego powstała koncepcja i prototyp uproszczonego autografu cyfrowego (Videostereodigitizer), który znalazł praktyczne zastosowanie w wielu instytucjach w Polsce. Należy także zwrócić uwagę na opracowanie wielu metod znajdujących zastosowanie w zakresie fotogrametrii bliskiego zasięgu, w szczególności w

odniesieniu do dokumentacji obiektów architektonicznych i muzealnych, medycynie, zastosowaniach inżynierskich.. Od wielu lat ten kierunek był rozwijany nie tylko w ośrodkach akademickich (początkowo głównie PW, AGH) ale także w instytucjach produkcyjnych (WPG, PKZ, Geoprojekt, KPG, i inne). Zmiany ustrojowe w Polsce oraz wdrożenie technologii fotogrametrii cyfrowej w połowie lat 90-tych, umożliwiły rozwój wielu nowych technologii, bazujących nie tylko na obrazach lotniczych lecz także na wysokorozdzielczych obrazach satelitarnych, wykorzystujących dane georeferencyjne pozyskane w trakcie nalotu i pozwalające generować produkty fotogrametryczne nowej generacji. Równoległa automatyzacja metod i technologii teledetekcyjnych, bazujących na różnych zdalnych zobrazowaniach, poszerza liczbę zastosowań i zainteresowanych użytkowników.

W trakcie 80-letniego okresu istnienia PTF - PTFiT, istotną rolę spełniały organizowane sympozja i konferencje. W okresie międzywojennym odbywały się każdego roku jednodniowe zjazdy PTF, z których sprawozdania były publikowane w 'Przeglądzie Fotogrametrycznym'. Po reaktywowaniu Towarzystwa w 1957 roku, organizowano co dwa lata Walne Zgromadzenia Towarzystwa z prezentacją referatów na wybrane tematy, udokumentowane w Kronice i Biuletynie PTF, Przeglądu Geodezyjnego. Od 1962 roku, PTF samodzielnie lub we współpracy z instytucjami zaczęło organizować seminaria i sympozja naukowe na różne wybrane tematy dotyczące zastosowań fotogrametrycznych, głównie wielkoskalowych dla terenów miast, inżynierskich w tym górniczych, nietopograficznych (bliskiego zasięgu). W latach 1962 – 1987 odbyło się 9 sympozjów/konferencji w Warszawie, Krakowie i Katowicach, trwających zwykle 2.5 dnia. W latach 90-tych ogólnopolskie sympozja organizowane w ramach PTFiT odbywały się co dwa lata, na podobnych zasadach jak w okresie poprzednim.

W związku z coraz większym postępowaniem w integrowaniu i uzupełnianiu się różnych danych oraz technologii informacyjnych, w 2000 roku, na Ogólnopolskim Sympozjum PTFiT w Krakowie, rozpoczęto dyskusje nad możliwością organizowania co dwa lata (w latach nieparzystych) ogólnopolskich sympozjów geoinformacyjnych, zrzeszających środowiska działające w takich polskich stowarzyszeniach i sekcjach, jak: Polskie Towarzystwo Fotogrametrii i Teledetekcji (PTFiT), Stowarzyszenie Kartografów Polskich (SKP), Polskie Towarzystwo Informacji Przestrzennej (PTIP), Sekcje Kartografii, Fotogrametrii i Teledetekcji, Geoinformatyki, Komitetu Geodezji PAN, Klub Teledetekcji Środowiska Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Komisja Geoinformatyki PAU. Ustalono także, że cyklicznie jedna (lub dwie) z powyższych organizacji wraz z wybraną instytucją akademicką i zwykle Zarządem Głównym SGP będą głównymi organizatorami sympozjum, natomiast pozostałe organizacje będą współorganizatorami. Uzgodniono także że sympozja tzw. fotogrametryczne będą odbywać się w dalszym ciągu co dwa lata (w latach parzystych)

W związku z powyższymi ustaleniami, począwszy od roku 2000 wdrożono zasadę organizowania każdego roku ogólnopolskich sympozjów. Sympozja te są dwóch typów, tzw. fotogrametryczne (w latach parzystych 2000, 2002, 2004, 2006, 2008, 2010) oraz geoinformacyjne (w latach nieparzystych 2001, 2003, 2005, 2007, 2009).

Zgodnie z tymi postanowieniami, w roku 2001 odbyło się I Ogólnopolskie Sympozjum Geoinformacyjne w Wysowej, nt. 'Geoinformacja zintegrowanym narzędziem badań przestrzennych', którego głównymi organizatorami byli: Klub Teledetekcji Środowiska Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Zakład Teledetekcji Środowiska

Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych UW oraz Komisja Teledetekcji Komitetu Badań Kosmicznych i Satelitarnych PAN. Kolejne Ogólnopolskie Sympozja Geoinformacyjne odbyły się : II – w 2003 roku we Wrocławiu/Polanicy Zdrój, nt. ‘Geoinformacja zintegrowanym narzędziem badań przestrzennych’, – główni organizatorzy to Stowarzyszenie Kartografów Polskich i Katedra Geodezji i Fotogrametrii Akademii Rolniczej oraz Sekcja Kartografii Komitetu Geodezji PAN;

III – w 2005 roku w Warszawie, nt. ‘Geoinformacja w badaniach przestrzennych’ – główni organizatorzy to Polskie Towarzystwo Informacji Przestrzennej, pod patronatem naukowym VII Wydziału Nauk o Ziemi i Nauk Górniczych PAN i przy wsparciu Instytutu Geodezji i Kartografii;

IV – w 2007 roku w Dobczycach k/Krakowa, nt. ‘Geoinformatyka – badania, zastosowania i kształcenie’,- główni organizatorzy to Polskie Towarzystwo Fotogrametrii i Teledetekcji, Katedra Geoinformacji, Fotogrametrii i Teledetekcji Środowiska Akademii Górniczo-Hutniczej i Zarząd Główny SGP;

V – w 2009 roku w Krakowie, nt. ‘Geoinformatyka dla środowiska i społeczeństwa – badania i zastosowania’, - główni organizatorzy to Komisja Geoinformatyki PAU oraz Zakład Systemów Informacji Geograficznej, Kartografii i Teledetekcji Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Kolejne Ogólnopolskie Sympozja Fotogrametryczne organizowane były w latach parzystych przez Polskie Towarzystwo Fotogrametrii i Teledetekcji, wybraną instytucją akademicką i Zarząd Główny SGP, przy współudziale Sekcji Fotogrametrii i Teledetekcji Komitetu Geodezji PAN.

W 2000 roku - w Krakowie, poświęcone 70-leciu utworzenia PTFiT, organizowane przez Zakład Fotogrametrii i Informatyki Teledetekcyjnej AGH (z udziałem gości z zagranicy). Za zasługi na polu fotogrametrii i teledetekcji dyplomy honorowych członków PTFiT otrzymali: Prof. Zbigniew Sitek i Dr Jerzy Zarzycki.

W roku 2002 – w Białobrzegach k/Warszawy, nt. ‘Fotogrametria i teledetekcja w społeczeństwie informacyjnym’, organizowane przez Zakład Fotogrametrii, PW (z udziałem gości z zagranicy).

W roku 2004 - w Białobrzegach k/Warszawy, nt. ‘Fotogrametria, Teledetekcja i GIS w świetle XX Kongresu ISPRS’, organizowane przez Zakład Fotogrametrii PW.

W 2006 roku - w Starych Jabłonkach k/Ostródy, nt. ‘Opracowania cyfrowe w fotogrametrii, teledetekcji i GIS’, organizowane przez Katedrę Fotogrametrii i Teledetekcji Uniwersytetu Warmińsko –Mazurskiego.

W roku 2008 - w Międzyzdrojach, nt. Geoinformacja obrazowa w świetle aktualnych potrzeb”, organizowane przez Zakład Teledetekcji i Kartografii Morskiej Uniwersytetu Szczecińskiego, przy dużym wsparciu organizacyjnym Przedsiębiorstwa GEOMAR S.A. w Szczecinie.

Odbywające się obecnie (2010 rok) we Wrocławiu Ogólnopolskie Sympozjum Fotogrametryczne nt. ‘Nowoczesne metody pozyskiwania i modelowania danych w fotogrametrii i teledetekcji’ z specjalną Jubileuszową Sesją z okazji 80-lecia Polskiego Towarzystwa Fotogrametrii i Teledetekcji jest organizowane przez Instytut Geodezji i Geoinformatyki Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

W minionych latach były organizowane także inne formy spotkań dyskusyjnych, w postaci seminariów tematycznych lub warsztatów. Przykładem może być zorganizowane w 2001 roku przez PTFiT w Warszawie spotkanie dyskusyjne nt. ‘IACS – Zintegrowany

System Administracji i Kontroli Gospodarstw Rolnych w Polsce a możliwości fotogrametrii', z udziałem osób zaproszonych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z Warszawy, Rzeszowa i Olsztyna, które były współodpowiedzialne za planowanie prac wstępnych związanych z wdrożeniem systemu i zatem kompetentne do przedstawienia wyników pilotażowych projektów wykonywanych przez OPGK Olsztyn i OPGK Rzeszów, uzyskanych przy zastosowaniu technologii fotogrametrii cyfrowej.

W 2002 roku przy współudziale PTFiT została zorganizowana, przez KPG Kraków na terenie tego Przedsiębiorstwa, prezentacja wdrażanego wówczas systemu DEPHOS. Przedstawiono ideę i funkcje systemu oraz możliwości zastosowań w praktyce dydaktycznej, administracyjnej i rynkowej. Należy także wymienić seminaria organizowane w latach 2002 i 2003 przez PTFiT przy współudziale Sekcji FiT Komitetu Geodezji PAN, na których dwaj znani w świecie fotogrametry Prof. dr John Trinder, ówczesny Prezydent ISPRS oraz Prof. dr Toni Schenk, specjalista z zakresu fotogrametrii cyfrowej Uniwersytetu Stanowego w Ohio, prezentowali interesujące referaty.

Wartym podkreślenia jest uregulowanie w 2001 roku pozycji 'Archiwum Fotogrametrii, Kartografii i Teledetekcji', popularnej w naszym geoinformacyjnym środowisku serii wydawniczej, o statusie publikacji naukowej, umożliwiającej publikowanie recenzowanych artykułów, za które uzyskuje się 4 punkty KBN. Seria Wydawnicza 'Archiwum Fotogrametrii, Kartografii i Teledetekcji, którego Redaktorem naczelnym jest prof. dr hab. Z. Kurczyński, jest wydawana corocznie w nakładzie około 200 egzemplarzy.

Działalność Polskiego Towarzystwa Fotogrametrii i Teledetekcji na arenie międzynarodowej trwa już 80 lat, gdyż została zainicjowana we wrześniu 1930 roku, kiedy na III Kongresie Międzynarodowego Towarzystwa Fotogrametrycznego (MTF) w Zurichu, została Członkiem MTF, a prof. Kasper Weigel, który kierował 16-osobową polską delegacją PTF, zostaje wybrany przewodniczącym dwóch połączonych Komisji MTF. W 1932 roku, na między kongresowym spotkaniu we Wiedniu, powierzono Polsce przewodnictwo Komisji V, zajmującej się wówczas tematami związanymi z kształceniem. Przewodniczącym Komisji został prof. E. Warchałowski, a sekretarzem inż. E. Wilczkiewicz. Polska była także reprezentowana przez kilkunasto-osobowe delegacje pod przewodnictwem prof. K. Weigla na kolejnych IV i V Kongresie MTF (ISPRS), odbywających się w Paryżu i Rzymie w roku 1934 i 1938. W Rzymie, przedstawione zostały raport narodowy oraz przygotowane przez inż. W. Sztompke stoisko wystawowe, na którym prezentowane były między innymi opracowania polskiej ekspedycji na Spitsbergen i Grenlandię, mapy z wykopalisk w Gnieźnie opracowane na podstawie zdjęć naziemnych oraz wybrane zastosowania zdjęć lotniczych [Sitek, 1991; Linsenbarth, 1970].

Na pierwszych powojennych Kongresach MTF, (VI i VIII) odbywających się w roku 1948 i 1956, w Hadze i Sztokholmie, Polskę reprezentowały kilkuosobowe delegacje, pomimo tego, że członkostwo w MTF nie było jeszcze ponownie reaktywowane.

Pierwszy formalny udział polskiej delegacji reprezentującej PTF, nastąpił w 1960 roku na IX Kongresie w Londynie, po ponownym przyjęciu PTF do MTF w styczniu 1959 roku. Przedstawiono sprawozdania do 5 komisji oraz 5 referatów, a oficjalnymi delegatami PTF byli prof. M.B. Piasecki i doc. W. Sztompke. Na następnych Kongresach, X, XI i XII, XIII, odbywających się w Lizbonie (1964), Lozannie (1968), Ottawie (1972), Helsinkach (1976) oraz w kadencjach pomiędzy nimi, udział polskich fotogrametrów staje się coraz bardziej aktywny. Na X Kongresie Polsce powierzono kierownictwo Komisji VI

(Zagadnienia szkolenia, terminologia i bibliografia), której przewodniczącym został doc. W. Sztompke a sekretarzem doc. A. Linsenbarth. Funkcje te sprawowali do 1974 roku. W okresie 1964-72 prof. Z. Sitek brał udział w pracach Grup Roboczych Komisji V (Fotogrametria nietopograficzna). W organizacji XII Kongresu w Ottawie brali czynny udział Polacy mieszkający w Kanadzie - dr T. J. Blachut (koordynator programu naukowego Kongresu), dr. J. M. Zarzycki (odpowiedzialny za sprawy finansowe Kongresu), oraz prof. Z. Sitek przebywający tam czasowo. W 1974 roku, kierownictwo Komisji VI MTF objął prof. Z. Sitek, a sekretarzem został dr J. Jachimski. Ponowne zatwierdzenie tego kierownictwa Komisji nastąpiło na XIII Kongresie w Helsinkach. Funkcje te sprawowali do 1980 roku. W ramach swej działalności, w 1978 zostało zorganizowane w Krakowie między kongresowe Sympozjum Komisji VI, a także opracowano, między innymi, 'Definicje terminów fotogrametrycznych' oraz zainicjowano prace dotyczące opracowania wielojęzycznego słownika MTF. Kongres XIV odbywający się w 1980 roku w Hamburgu, zgromadził większą grupę polskich fotogrametrów, którzy zaprezentowali kilkanaście referatów w różnych Komisjach. W czasie tego Kongresu zatwierdzona została rozszerzona nowa nazwa MTF tj Międzynarodowe Towarzystwo Fotogrametrii i Teledetekcji (MTFiT - ISPRS), a także zainicjowane zostało publikowanie wszystkich referatów i innych materiałów kongresowych w wydawnictwie 'International Archives for Photogrammetry and Remote Sensing'. Następne Kongresy, tj. XV, XVI oraz XVII odbywały się w Rio de Janeiro (1984), Kyoto (1988), Waszyngtonie (1992). Pomimo odległych miejsc odbywających się kongresów, Polska była reprezentowana przez udział delegatów PTFiT oraz fotogrametrów z uczelni i przedsiębiorstw. W kolejnych Kongresach XVIII, XIX, XX, XXI, które odbywały się we Wiedniu (1996), Amsterdamie (2000), Istambule (2004) oraz Pekinie (2008) brały udział coraz liczniejsze grupy polskich specjalistów, prezentując swoje dokonania naukowe i technologiczne na różnych sesjach tematycznych. W trakcie XVIII Kongresu we Wiedniu, przyznane zostały przez ISPRS międzynarodowe nagrody „Eduard Dolezal Award 1996” - dwie indywidualne (A. Bujakiewicz, R. Kaczyński) oraz jedna zbiorowa (dla Zespołu fotogrametrów z AGH pod przewodnictwem J. Jachimskiego).

W dniu 4 lipca 2010 roku, na Uniwersytecie Wiedeńskim, w miejscu założenia ISPRS przez Eduarda Dolezala w 1910 roku, odbyły się uroczystości 100-lecia powstania ISPRS. Z tej okazji odbyła się uroczysta sesja, na której prof. O. Altan aktualny prezydent ISPRS wręczył nagrody kilku poprzednim prezydentom ISPRS (prof. G. Konecny, dr. Doyle, prof. K. Torlegard, prof. S. Murai, L.W. Fritz, prof. J. Trinder, prof. J. Dowman), a także nowo mianowanym Członkom Honorowym ISPRS. Wśród tych ostatnich znalazł się nasz rodak dr inż. Jerzy Zarzycki, który był przez kilka kadencji we władzach ISPRS (vice-prezydent, prezydent Komisji). Dr Zarzycki, absolwent Wydziału Geodezji i Kartografii PW, który sprawował przez wiele lat wysokie funkcje w resorcie geodezji w Kanadzie, jest profesorem honorowym Wydziału GIK Politechniki Warszawskiej, członkiem honorowym PTFiT i posiada bliskie kontakty z polskim środowiskiem geoinformacyjnym. W trakcie Jubileuszu 100-lecia została umieszczona na ścianie budynku tablica poświęcona pamięci prof. Eduarda Dolezala - założyciela ISPRS. Trójosobowa delegacja (A. Bujakiewicz, Z. Kurczyński, K. Pyka) reprezentowała Polskie Towarzystwo Fotogrametrii i Teledetekcji w tych wspólnych uroczystościach.

Członkowie PTFiT poza funkcjami sprawowanymi w ISPRS (prezydent i sekretarz Komisji, przewodniczący kilku Grup Roboczych w różnych Komisjach) pełnili także funkcje w innych międzynarodowych organizacjach i stowarzyszeniach. Dla przykładu,

prof. J. Jachimski był od 1992 roku członkiem prezydium International Commission for Architectural Photogrammetry (CIPA), a w latach 1999-2000 jej Sekretarzem Generalnym. Za swoją działalność prof. Jachimski został mianowany Członkiem Honorowym CIPA.

Aktywność polskich specjalistów z zakresu fotogrametrii i teledetekcji na arenie międzynarodowej to nie tylko ich udział w międzynarodowych kongresach i sympozjach oraz pełnienie funkcji w ISPRS. To także ich wieloletnia praca w licznych zagranicznych projektach produkcyjnych oraz dydaktycznych na uniwersytetach w wielu krajach, głównie afrykańskich (Libia, Nigeria, Irak, Kuwejt, Zimbabwe, Zambia i inne). Wiedza i doświadczenie organizacyjne i zawodowe naszych specjalistów wspomagały tam rozwój w zakresie wdrażania technologii fotogrametrycznych, a także umożliwiały odpowiednie kształcenie geodetów na uniwersytetach krajów rozwijających się.

3. PODSUMOWANIE

Polskie Towarzystwo Fotogrametrii i Teledetekcji obchodzi wspólnie Jubileusz 80-ciu lat istnienia i działalności w różnych zakresach. Jest jednym z najstarszych Członków Międzynarodowego Towarzystwa Fotogrametrii i Teledetekcji, które w tym roku święciło we Wiedniu – miejscu swego powstania - Jubileusz 100-lat istnienia. Rola naszego Towarzystwa zmieniała się na przestrzeni lat. Uwarunkowane to było wieloma czynnikami, mniej lub bardziej istotnymi. Bez względu jednak na okres, jest to zawsze forum na którym przedstawia się swoje naukowe koncepcje oraz wyniki badań eksperymentalnych, a także dzieli się doświadczeniami produkcyjnymi. Dlatego też pomimo intensywnej pracy zawodowej i permanentnego braku czasu, Członkowie naszego Towarzystwa każdego roku spotykają się na naszych ogólnopolskich sympozjach organizowanych w różnych zakątkach kraju, aby wymienić się swoimi doświadczeniami zawodowymi, a także spotkać długo niewidzianych kolegów i przyjaciół. Należy zatem życzyć sobie aby to się nie zmieniło przez wiele następnych lat.

BIBLIOGRAFIA

Zbiór referatów z okazji '60 lecia Polskiego Towarzystwa Fotogrametrycznego' 1991. Materiały z Sympozjum Naukowego PTF. Wydane przez Służbę Topograficzną Wojska Polskiego. Warszawa

Zbiór artykułów z okazji Jubileuszu 70-ciu lat PTFiT. 2000. Seria wydawnicza Archiwum Fotogrametrii, Kartografii i Teledetekcji, Vol. 10.

Sitek Z., 1991. Polskie Towarzystwo fotogrametryczne 1930 – 1990 (Polskie Towarzystwo Fotogrametrii i Teledetekcji 1984-1990). Materiały z Sympozjum Naukowego PTF, wydane z okazji 60 lecia Polskiego Towarzystwa Fotogrametrycznego'. Wydane przez Służbę Topograficzną Wojska Polskiego. Warszawa.

Linsenbarth A., 1991. Działalność instytucji i komórek fotogrametrycznych w Polsce (1921 – 1990). Materiały z Sympozjum Naukowego PTF, wydane z okazji 60 lecia Polskiego Towarzystwa Fotogrametrycznego'. Wydane przez Służbę Topograficzną Wojska Polskiego. Warszawa.

Linsenbarth A., 2000. Udział polskich fotogrametrów w rozwoju metod i technik fotogrametrycznych (1911 – 2000). Seria wydawnicza Archiwum Fotogrametrii, Kartografii i Teledetekcji, Vol. 10.